

KELET-EURÓPA ÉS A BALKÁN A XIV-XV.SZÁZADBAN

A MONGOL BIRODALOM

- XIII. sz.: a törzsek egyesítése: Dzsingisz kán
- Batu kán: Arany Horda - 1240. Kijev – majd: Lengyel, Cseh, Magyar területek meghódítása
- következmény: ezeknek a térségeknek a fejlődése megtorpan
- Batu kán berendezkedése: Adófizetés fejében az orosz fejedelmek a helyükön maradhatnak
- Timur Lenk (1360-1405): az Arany Horda elfoglalása – köv.:
- A Birodalom szétesik: Kazányi Kánság, Krími Kánság és Asztrahányi Kánság létrejötte
- Timur Lenk: a Mongol Birodalmat újjászervezi - átmenetileg az oszmán-törököket is meghódoltatja:
- 1402. Ankara: I. Bajazid szultán legyőzése

AZ OROSZ FEJEDELEMSÉGEK

- 1240. Kijev – mongol hódítás
- Köv.: az orosz fejedelemségek adófizető államokká válnak
- Állandó harc a mongolok és egymás ellen

A MOSZKVAI FEJEDELEMSÉG

- Kalita Iván(1325-1340): megszerezte a kántól a nagyfejedelmi címet
- Moszkvát az orosz egyház központjává tette
- 1380. Dmitrij Ivanovics (Donszkoj Dmitrij) – Kulikovónál legyőzte a tatárokat
- 1453. Bizáncot elfogl. A szeldzsuk-törökök – köv.: a moszkvai pátriárka lett a pravoszláv egyház feje
- köv.: III. Iván – cári méltóság (= császár- miután elvette az utolsó bizánci császár unokahúgát)
- legyőzte a mongolokat
- egyesítette az orosz fejedelemségeket: Tver és Novgorod legyőzésével
- a bojárok ellen a katonanemesekre támaszkodott
- központosította az államhatalmat
- prikázok (hivatalok) – itt: szolgálónemesek: pomescsikok (pomesztye: szolgálati birtok, de a cár bármikor visszavehette)
- a pomescsikok szolgáltak a hadseregben is
- Modern, tűzfegyverekkel felszerelt hadsereget hozott létre ⇒ köv.: függetlenítette a területeit a tatároktól

AZ OSZMÁN-TÖRÖK BIRODALOM

- XIII. század: török törzsek behatolása Kis-Ázsiába
- Oszmán: a birodalom későbbi névadója egyesítette a török törzseket
- Utódai: szultánok – hódítások keleti és nyugati irányba is
- 1354. Gallipoli: Orhán (Oszmán fia): uralmát a Balkánra is kiterjesztette
- Rumélia(Balkán) és Anatólia (Kis-Ázsia)
- 1371. Drinápoly (Edirne) elfoglalása: I. Murad - a birodalom székhelyévé teszi
- Szerbia legyőzése: 1371. Marica völgye
- 1389. Rigómező – a szerb államiság megszűnt

- 1396. Vidin elfoglalása: I. Bajazid ⇒ Bulgária megszűnése
- 1396. Nikápoly: Zsigmond nemzetközi lovagseregének legyőzése
- 1402. Ankara: Timur Lenk legyőzi I. Bajazidot – átmenetileg megállítja a török hódítást

AZ OSZMÁN BIRODALOM BERENDEZKEDÉSE

- Szultán: vallási vezető is (kalifa) – minden föld az ő tulajdona
- Házbirtok: a szultán saját kezelésében levő birtok
- Szolgálati birtok: szpáhiknak – a szultán bármikor visszavehette
- Janicsár: keresztény gyerekekből nevelték – jól kiképzett gyalogosok, zsoldoskatonák
- Hivatali apparátus: pontosan működik
- Ok: az állandó hadsereg fenntartása miatt a pénzügyek pontos nyilvántartása szükséges
- Pénzügyi igazgatás élén: defterdár
- Vilajet (beglerbég vagy pasa) – szandzsák (bég) – náhije (aga)
- Mufti, uléma, kádi
- Alávetett keresztény parasztok: ráják – haráds (fejadó), devsirme (emberadó)

AZ OSZMÁN NAGYHATALOM

- Timur Lenk uralma után: az oszmán-törökök visszaszerezték a hatalmukat és a területeiket
- 1453. Bizánc elfoglalása: II. Mohamed (Isztambul néven: főváros)
- 1456. Nándorfehérvár

A BALKÁN

- XV. sz.: 1464. Jajca és 1465. Szrebernik – Mátyás király elfoglalta ⇒
- Bosznia északi része magyar, déli része török fennhatóság alá került
- XV. század vége: a török teljesen elfoglalta Boszniát – áttértek a mohamedán hitre ⇒ kialakult a mohamedán bosnyák nép
- XIV. sz.: Havasalföld (Basarab) és Moldva (Bogdán) kialakulása
- lakói - vlach (=jelentése eredetileg: állattenyésztő) állattenyésztők (pásztorok: a Balkán-félsziget trák-illír őslakosságának a leszármazottai)
- XIV. sz.: mindkét fejedelemség függetlenítette magát a magyar királyságtól
- XV. század: mindkét fejedelemség a török adófizetőjévé válik